

Повстанці з Майкова

З кожним прожитим днем усе далі віддаляються від нас події 1920-50 років, боротьба нашого народу проти різних поневолювачів. Так склалося, що й кількасот мешканців Майкова теж брали участь у цій боротьбі. Нам більш-менш відома сторінка історії про тих земляків, які воювала в лавах Радянської армії та в складі «червоних» партизанських загонів. Але, як свідчать карні справи, які детально й скрупульозно складали слідчі НКВС, майківці зі зброєю в руках боролися за волю України і в підрозділах УПА, збройних формуваннях ОУН(м) та «Поліській Січі» Тараса Бульби-Боровця. Історії цих людей ще невідомі загалу. Вони лежать в архівах і чекають свого часу. Нині ми спробуємо розповісти про українців, хліборобів, які стали на захист свого краю.

Архівна справа «П-7056» повністю присвячена Василю Кіндратовичу Самостяку. Майже чотири роки наш земляк зі зброєю в руках боронив Україну, у «нагороду» за це отримав 20 років каторги. Там і пропав. Але про все за чергою.

Народився Василь Самостяк 1910 року в с. Майкові у сім'ї хліборобів. З дитинства полюбив важку селянську працю, дуже подобалося йому сіяти та збирати хліб. Закінчив три класи школи. На той час подібна освіта для українця була, наприклад, як нині закінчити щонайменше коледж. Коли прийшла пора, одружився. Разом із дружиною Одаркою виховував доньку Галину. Самостяки, дякуючи своїй працелюбності, не бідували. Мали власну садибу, поле, чимало худоби.

Десь у липні-серпні 1941 року в селі організували загін самооборони. Разом з іншими односельцями Василь Кіндратович виходив на чергування, а у вільний від військових справ час господарював на батьківській землі. За два роки боївка переросла в сотню. Її очолив Володимир Чернюк. Він же в серпні 1943 року й заагітував Самостяка вступити до його сотні, що входила тоді до складу «Поліської Січі» Тараса Бульби-Боровця. Василя Самостяка призначили десятником. Невдовзі

иого перевели в діючу соту УПА, яку очолював Митрофан Чернюк. Чотовий призначив Самостяка ройовим і дав псевдо «Сокира». У розпорядженні Василя Кіндратовича було 22 стрільці. Вони охороняли село від німців, злодіїв, наскоків «червоних» партизанів зі Славутчини. Самостяк мав міцні зв'язки зі станичним Андрієм Чернюком, господарчим Іваном Гарбузюком.

Варто додати, що в сотні чотовими також були Степан Кузьменчук і Михайло Коробчук. Ройовими – Василь Поліщук, Кирило Смалюк, Степан Коробчук.

Рядовими вояками Майківської соти УПА були Денис Морозюк, Степан Савчук, Марко й Стасько Шлихтюки, Тарас, Іван й Василь Чернюки, Дмитро та Павло Марчуки, Андрій Гнатюк, Ілько Покальчук, Орест Пашко, Роман та Григорій Панасюки, Антон і Микола Рачковські, Данило Боліщук, Євген Мацевич, Костянтин Давидюк, Йосип Смалюк, Григорій Зарічнюк, Іван Поступчук.

Рій Самостяка допомагав господарчому Іванові Гарбузяку закладати запаси зерна, ховати зброю. Склади розташовували в основному на сільському кладовищі.

На той час у Майкові діяла і юнацька організація ОУН. Найактивнішою серед молоді була Людмила Панасюк, якій на той час було чи то 15, чи то 16 років. Молодь за її керівництва часто залучали до заготівлі харчів, одягу тощо. Коли підходили до села німці, чергові били на сполох у рельсу, підвішену в центрі Майкова. Стрільці в такому випадку займали оборону за крайніми хатами села. Інколи Самостяковим хлопцям доводилося робити засідки на хуторах, брати участь у патрулюванні околиць села верхи.

Наприкінці війни Самостяк зі стрільцем Євгеном Романюком перевіряли дозори на одному з майківських хуторів. Та замість своїх хлопців вони потрапили в заїдку військового загону НКВС з Острозького району. їх оточили. Зав'язався бій. На жаль, набої скінчилися швидко, Самостяк і Романюк потрапили в полон. Допитували їх в Острозі. Слідство й суд були короткими. Військовий трибунал НКВС Рівненської області присудив нашому землякові 20 років каторги з утриманням у ТТ, позбавив на 5 років громадянських прав і конфіскував усе належне йому майно.

Покарання Василь Самостяк відбував аж у Іркутській області. Останнє, що відомо, це те, що 12 серпня 1955 року наш земляк написав голові ВР СРСР К. Є. Вороїлову заяву про помилування. Звісно, той її не задовольнив. Подальша доля Василя Кіндратовича невідомо.

Наостанок додам, що на підставі Закону УРСР від 04.1991 року Василя Самостяка реабілітовано.

Олександр ФОРМАНЧУК.

За матеріалами науково-редакційної групи книжки «Реабілітовані історією. Рівненська область».